

Nærings- og fiskeridepartementet
postmottak@nfd.dep.no

DATO

16.06.2015

DERES DATO

17.03.15

REFERANSE

DERES REFERANSE

15/1514-1

SAKSBEHANDLER

Yvonne Curtis Delphin

VEDLEGG

Kopi til:

Endring i LOA/FOA pga nye direktiver - høringsuttalelse til endringer i lov om offentlige anskaffelser og tilhørende anskaffelsesforskrift

1. Innledning

Det vises til høringsbrev av 17.03.2015, hvor departementet ber om synspunkter på implementeringen av tre nye EU-direktiver i norsk rett, og da særlig bestemmelser hvor norske myndigheter har et nasjonalt handlingsrom. Statsbyggs kommentarer begrenser seg til endringene i loven, samt den ene av de tre forskriftene; forskrift om offentlige anskaffelser.

Statsbygg er en av landets største eiendomsaktører. Hele 95% av investeringene i nybygg foretas i markedet, og for drift- og vedlikehold er tallet ca. 70%. Statsbygg har derfor betydelig erfaring med regelverket for offentlige anskaffelser og våre kommentarer til forslaget er basert på disse.

Vi viser for øvrig til høringsuttalelsen til NOU 2014:4 Enklere regler bedre anskaffelser. Med mindre noe annet fremgår nedenfor, opprettholdes våre synspunkter som fremgår av denne.

2. Sammendrag

Lov om offentlige anskaffelser med tilhørende forskrifter har etter hvert utviklet seg til et svært omfattende regelverk, som både oppdragsgivere og leverandører må forholde seg til. Statsbygg er av den oppfatning at departementet har gjort en grundig jobb med å omsette EU-direktivet til norsk lov og forskrift, men ser samtidig at det er et meget komplisert regelverk som det er krevende å sette seg inn i. Det er derfor et klart behov for en oppdatert veileder til regelverket.

Departementets valg av struktur i forskriften, som følger anskaffelsesprosessens løp, er en forbedring. Statsbygg støtter en økt grad av oppdeling av bestemmelsene og bruk av underoverskrifter, og mener at dette samlet sett bedrer lesbarheten og muligheten for å finne frem.

For øvrig vil Statsbygg særlig fremheve følgende punkter i vår høringsuttalelse:

- Viktigheten av at lærlingeklausulen i loven formuleres vid nok til å dekke ulike løsninger som kan tenkes gitt i den etterfølgende forskriften.
- Viktigheten av klare bestemmelser om blandede kontrakter, da konsekvensene av å velge feil forskrift i verste kan fall bli en ulovlig direkte anskaffelse.
- Viktigheten av at avklaringsadgangen i anbudskonkurranser utvides og klargjøres slik at oppdragsgiver kan ha dialog med leverandørene om uklarheter og ufullstendigheter i tilbudet, uten å stå i fare for å bryte forhandlingsforbudet.
- Viktigheten av det utarbeides veiledning til bestemmelsene om adgang til å gjøre endringer/tilleggsbestillinger; både hvordan lovlige endringsklausuler utformes, det nærmere innholdet av de ulike endringsreglene og i hvilken grad flere endringsregler kan anvendes parallelt.

3. Kommentarer til foreslåtte endringer i loven

3.1 Lovens § 1. Formål

Departementet foreslår en noe revidert formålsbestemmelse, hvor effektiv bruk av samfunnets ressurser og integritet er den bærende begrunnelsen for anskaffelsesregelverket. Statsbygg støtter forslaget, men kan ikke se at bestemmelsen fremgår av forslag til lovtekst.

3.2 Lovens § 6. Miljø, arbeidsforhold og sosiale forhold

Departementet fremhever at det er naturlig at forventningen om å ta samfunnsansvar, herunder knyttet til oppfølging av arbeids- og miljøforhold hos leverandøren, nedfelles i loven. Samtidig understrekes det at det finnes mer egnede virkemidler enn en sanksjonerbar lovbestemmelse.

Statsbygg er enig i departementets vurdering, men ser også at det kan være behov for konkretisering av hvordan slik oppfølging, av blant annet menneskerettigheter, i praksis skal foregå. Vi er derfor glade for at departementet nevner veiledning som et relevant tiltak.

3.3 Lovens § 6a. Krav til læreplasser

Det foreslås i høringsnotatet at departementet ved forskrift kan pålegge det offentlige å stille krav om at leverandøren er tilknyttet en lærlingeordning. Det fremgår videre at en slik forskrift vil sendes på egen høring. Statsbygg ser frem til dette.

Statsbygg er enig i at det er viktig med lærlingeplasser, både for å sørge for tilgang på faglærte håndverkere og for å støtte opp om seriøse leverandører. Vi har derfor allerede i dag lærlingeklausuler i våre kontrakter, og vil stramme opp klausulene ytterligere. Statsbygg ser derimot at det er en utfordring, av hensyn til å oppnå tilstrekkelig konkurranse og effektiv bruk av det offentliges ressurser, å finne ut hvordan kravet nærmere skal utformes. Det er derfor viktige at ordlyden i § 6 a formuleres vidt nok til å dekke ulike løsninger som kan gis i den etterfølgende forskriften. Eksempelvis kan oppdragsgiver finne det mer fornuftig å knytte kravet om lærlinger i kontrakten til en viss prosent av utførte arbeidstimer i det aktuelle lærlingefag, enn til et visst antall lærlinger. Det kan også bli en utfordring å skaffe nok lærlinger dersom alle offentlige byggherrer skal pålegges å stille krav om lærlinger i alle prosjekter. Et alternativ til å stille krav om lærlingeklausuler i offentlige kontrakter, kan være å stille kravet til entreprenørene basert på størrelse og omsetning.

Statsbygg ser det også som positivt at det kommer en veileder til kravet om lærlingeplasser. I tillegg til en skriftlig veileder tror vi det er behov for en instans som har oversikt over behovet for lærlinger for de ulike fagene, og de ulike regionene. De bør også kunne veilede i hvordan utforme kravet tilpasset det aktuelle oppdraget, slik at man sikrer en vellykket konkurranse samtidig som bransjen må strekke seg for å få på plass flere lærlinger.

3.4 Lovens § 16. Forskrifter

Departementet er gitt hjemmel til å gi forskrifter til utfylling av loven. I bestemmelsens tredje ledd står det derimot «Kongen». Spørsmålet er om det er ment slik, eller om det også der skulle ha stått departementet.

4. Kommentarer til de foreslåtte bestemmelsene i forskriften

Del I. Almennelige bestemmelser

4.1 Kap. 3. Definisjoner

Departementet foreslår en ny definisjon av alternative tilbud, jfr. utkastet § 3-5 litra g, som synes å ta hensyn til mindretallets oppfatning i KOFA-sak 2010/362 ved å presisere at det kun er et alternativt tilbud dersom det er avgitt på «oppdragsgivers oppfordring». Etter vår oppfatning er det en viktig presisering, som vi antar departementet mener er i tråd med EU-retten.

Statsbygg foreslår videre at «særlige tjenester» defineres med en henvisning til vedlegg 3. Begrepet brukes i flere paragrafer uten at disse tjenestene omtales nærmere, jfr. eksempelvis utkastet § 4-4.

4.2 Kap. 4. Anvendelsesområde for de ulike delene i forskriften

Etter Statsbyggs oppfatning er bestemmelsene om blandede anskaffelser kompliserte og ikke så lett tilgjengelig. Blant annet brukes gjennomgående begrepet «objektiv måte». Statsbygg er klar over at det er hentet fra direktivet, men mener det har et uklart innhold og spørsmålet er om man kan erstatte det med et mer dekkende begrep, alternativt beskrive innholdet nærmere i veilederen.

Det fremgår av § 4-8, tredje ledd at forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser (FOSA), og ikke anskaffelsesforskriften, gjelder for visse kontrakter. Det kan imidlertid være gode grunner til å legge anskaffelsesforskriften til grunn for det aktuelle innkjøpet, både i de tilfellene det er usikkert om FOSA kommer til anvendelse og i tilfeller hvor man mener det er mest hensiktsmessig med en åpen anbudskonkurranse (noe ikke FOSA åpner for). Etter Statsbyggs oppfatning er ordlyden i direktivet eller forskriften neppe ment å stenge for en frivillig bruk av anskaffelsesforskriften i slike tilfeller. Anskaffelsesforskriften er strengere enn FOSA, noe som alene tilsier at bruken må være lovlig. Vi håper departementet vil omtale dette i veilederen.

4.3 Kap. 5. Krav til alle anskaffelser

Departementet foreslår å gå lenger enn direktivet krever ved å innføre en plikt til å vedlegge alle typer kontraktsvilkår ved anskaffelsesdokumentene, og ikke bare såkalte «særlige vilkår». Statsbygg støtter departementets forslag, både fordi begrepet «særlig vilkår» er uklart og av hensyn til forutberegneligheten for leverandørene.

Del III – anskaffelser over EØS-terskelverdiene

4.4 Kap. 7. Dialog med markedet før konkurransen

Departementet ber om kommentarer til plasseringen av bestemmelsene i § 7-1 (forberedende markedsundersøkelser) og § 7-2 (dialog med leverandører for konkurransen). Etter Statsbyggs syn bør disse bestemmelsene plasseres i del I, da de uansett vil gjelde generelt for alle anskaffelser.

4.5 Kap. 8. Konkurransesgrunnlag

Departementet foreslår å fjerne dagens § 17-5 om kvalifikasjonsgrunnlag. Statsbygg er enig i at det er en ordensregel, og at den således kan fjernes. Samtidig følger det av direktivet at hele konkurransegrunnlaget nå skal være tilgjengelig fra kunngjøringstidspunktet, også ved begrensede konkurranser, noe som kan medføre misforståelser dersom konkurransegrunnlaget ikke deles i et kvalifikasjonsgrunnlag og en invitasjon til å inngi tilbud. Statsbygg ser en fare for at tilbydere i en begrenset konkurranse tror at de skal levere tilbudet sammen med kvalifikasjonsgrunnlaget. Tema bør derfor omtales i veilederen.

4.6 Kap. 9. Valg av anskaffelsesprosedyre

Statsbygg er enig med departementet i at § 9-3 (Vilkår for bruk av konkurranse med forhandling uten forutgående kunngjøring) bør videreføres av hensyn til effektiv ressursbruk. Vi synes også det er fornuftig at det foreslås en egen bestemmelse for tilfeller der oppdragsgiver kan gå direkte til kun én leverandør for å gjennomføre anskaffelsen, jfr. § 9-4.

4.7 Kap. 12. Kvalifikasjonskrav og utvelgelse av leverandører

Av utkast til forskrift § 12-6 første ledd litra b og c fremgår det at oppdragsgiver som hovedregel kun kan kreve dokumentasjon for oppdrag av tilsvarende karakter for de siste 5/3 år. Oppdragsgiver kan derimot angi at dokumentasjon for relevante oppdrag utført for mer enn 5/3 år siden vil bli tatt i betraktning, dersom det er nødvendig for å sikre tilstrekkelig konkurranse. Det fremstår som uklart om en slik vurdering skal tas ved tidspunktet for kunngjøring eller først skal gjøres når tilbudsfristen er ute. Det siste vil medføre uheldig ressursbruk for de leverandørene som kun har «eldre» prosjekter, og som derfor ikke kommer i betraktning fordi konkurransen for øvrig er tilstrekkelig. Direktivets bilag XII del II a) i og ii er formulert noe annerledes. Her synes det klarere at vurderingen av om det er tilstrekkelig konkurranse skal foretas ved tidspunktet for kunngjøring. Statsbygg anbefaler en tilsvarende ordlyd i § 12-6.

4.8 Kap. 13. Tildelingskriterier

Det nye anskaffelsesdirektivet åpner for at medlemslandene kan nekte oppdragsgiver å benytte laveste pris eller laveste kostnad som evalueringsmodell i visse tilfeller. Statsbygg er helt enig med departementet i at det er oppdragsgiver som er nærmest til å vurdere hvilken tildelingsmodell som er mest hensiktsmessig. Vi støtter derfor departementets forslag om at valgfriheten ikke begrenses.

4.9 Kap. 14. Oppdeling av anskaffelser og bruk av underleverandører

Direktivet åpner for at medlemsstatene kan gjøre det obligatorisk å dele opp en kontrakt. Statsbygg støtter departementets forslag om ikke å innføre en slik plikt. Det er oppdragsgiver som, for det enkelte innkjøpet, er nærmest til å vurdere hva som er en hensiktsmessig oppdeling hensyntatt blant annet risikostyring og det aktuelle markedet.

Videre støtter vi innføringen av en bestemmelse som gir oppdragsgiver adgang til å forbeholde seg retten til å tildele en samlet kontrakt til én leverandør, selv om han har delt opp kontrakten i delkontrakter.

Statsbygg støtter også departementets forslag om at det kun skal være obligatorisk å innhente opplysninger fra første ledd i underleverandørkjeden, og at hensiktsmessigheten av å innhente ytterligere opplysninger må vurderes av den enkelte oppdragsgiver.

4.10 Kap. 15. Kommunikasjon

Statsbygg synes det er uklart om kap. 15 gjelder for tilbud under rammeavtaler (avrop), da § 21-1 (2) uttrykker at tildeling av kontrakter under en rammeavtale skal følge prosedyrene i § 21-2 eller § 21-3. Dersom § 15-3 (Krav til mottak og oppbevaring av forespørsel om å delta i konkurransen og tilbud mv.) er ment å gjelde også for tilbud under rammeavtaler vil alle oppdragsgivere måtte ha systemer for mottak av elektroniske tilbud, med mindre man ser for seg at Doffin også skal kunne tilby en slik løsning.

Direktivets bestemmelser om at all kommunikasjon skal foregå elektronisk, herunder tilbudsinnlevering, må først være gjennomført innen oktober 2018. Departementet foreslår derimot å innføre kravet allerede fra 2016. Dette kan være en krevende øvelse for mange oppdragsgivere, og det kan bety at mange vil ønske å gå for den enkle løsningen med pdf-filer levert via e-post eller tilsvarende. Det bør være et mål å få så mange som mulig til å etterspørre og ønske gode løsninger for strukturert datautveksling i forbindelse med innlevering av tilbud. Dette er mer effektivt, vil bidra til større etterspørsel etter standardiserte løsninger og dermed utvikle et mer effektivt leverandørmarked. Derfor mener Statsbygg det er ønskelig at departementet ikke legger opp til en for rask implementering av kravet til elektronisk kommunikasjon, men bruker handlingsrommet til å gradvis implementere fram mot 2018, for eksempel ved først å stille krav til innkjøpsentraler i 2016, statlige oppdragsgivere i 2017 og øvrige i 2018.

4.11 Kap. 16. Kunngjøring

Statsbygg støtter departementets forslag om innføring av unntak fra kunngjøringsplikt for inngåtte kontrakter under en rammeavtale.

Statsbygg ønsker videre å knytte en kommentar til utkastet § 16-5 (intensjonskunngjøring), selv om bestemmelsen ikke er ny. Som det fremgår av ordlyden i bestemmelsen kan slik kunngjøring skje *etter* at valg av leverandør er besluttet. Det er uheldig at bestemmelsen synes å utelukke en intensjonskunngjøring på et tidligere tidspunkt. Hvis oppdragsgiver har hatt en mislykket anbudskonkurranse, og mener å ha hjemmel for å gå over på en konkurranse med forhandling uten kunngjøring, er det ressursbesparende for alle parter å foreta en slik intensjonskunngjøring i forkant av forhandlingene og dermed få klarhet i om noen vil påklage beslutningen. Da formålet med regelverket er å fremme effektiv bruk av samfunnets ressurser er det vår oppfatning at det er bedre i tråd med direktivet om ordlyden justeres slik at det er klart at intensjonskunngjøringen også kan foretas på et tidligere tidspunkt.

§ 16-5 kan da lyde:

Oppdragsgiver som mener å ha hjemmel til å inngå kontrakt uten å kunngjøre konkurransen i samsvar med § 16-4, kan foreta en intensjonskunngjøring i Doffin.

Det fremgår videre av utkastet § 16-3 at oppdragsgiver kan bruke sin kjøperprofil til å publisere veiledende kunngjøringer. I § 16-4 annet ledd siste setning fremgår det at oppdragsgiver derimot ikke kan publisere en forhåndskunngjøring på en kjøperprofil. For «vanlige» kunngjøringer, jfr. § 16-4 første

ledd, står det ikke noe tilsvarende, og det kan være nærliggende å tolke § 16-4 annet ledd siste setning antitetisk. Det vil si at det synes som om man kan publisere en «vanlig» kunngjøring på en kjøperprofil, men ikke en forhåndskunngjøring. Statsbygg oppfatter regelverket derimot slik at det kun er ved veiledende kunngjøringer at kjøperprofil kan benyttes. I så fall bør siste setning i § 16-4 annet ledd utgå.

4.12 Kap. 17. Gjennomføring av konkurransen

Statsbygg støtter departementets forslag om innføring av en rett for oppdragsgiver til å evaluere tilbudene før man vurderer om kvalifikasjonskravene er oppfylt.

Departementet skriver videre i høringsnotatet at de mener avklaringsadgangen i anbudskonkurranser bør utvides slik at oppdragsgiver kan ha dialog med leverandørene om uklarheter og ufullstendigheter i tilbudet, uten å stå i fare for å bryte forhandlingsforbudet. Statsbygg er helt enig med departementet i at det er grunn til å utvide muligheten for å avklare, men er usikre på om den utvidede muligheten for avklaring kommer tydelig nok frem i bestemmelsen. Uansett vil dette tema bli viktig å omtale i veilederen, gjerne med eksempler på lovlige og ulovlige avklaringer. Vil det eksempelvis være lovlig å be om ettersendelsen av en CV under tildelingskriteriet kvalitet, når det er helt klart hvem som er tilbudt som saksbehandler? Vil det være lovlig å avklare om noe er å anse som et forbehold eller ikke, men derimot ikke innholdet av forbeholdet?

Av utkastet § 17-15 tredje ledd fremgår det at oppdragsgiver, på forespørsel fra en berørt leverandør, skriftlig skal opplyse ham om gjennomføring av og status for forhandlingene. Statsbygg er av den oppfatning at «status» er et uheldig begrep i denne sammenheng, og synes å innebære at oppdragsgiver plikter å si noe om hvordan leverandøren ligger an i forhandlingene. Direktivets art.55 nr. 2 d tyder på at det er opplysninger om prosessen leverandøren kan etterspørre. Statsbygg foreslår derfor at begrepet «status» bytte ut med «gangen i». I tillegg oppfatter vi direktivteksten slik at oppdragsgivers svar må sendes til alle det forhandles med, og ikke bare leverandøren som stiller spørsmålet. Statsbygg foreslår derfor at «leverandøren» erstattes med «alle leverandørene».

Utkastet §§ 17-12 annet ledd og 17-13 annet ledd beskriver gjennomføringen av en konkurranse med forhandling og konkurransepreget dialog. Av begge disse bestemmelsene fremgår det at oppdragsgiver skal forhandle med/innlede dialog med alle leverandørene. Unntak fra plikten fremgår derimot av § 17-16. Det bør derfor stå en henvisning fra §§ 17-12 og 17-13 til nevnte bestemmelse.

§ 17-12 annet ledd kan da lyde:

Oppdragsgiver skal forhandle med alle leverandørene om det første tilbudet og alle etterfølgende tilbud, se dog § 17-16.

4.13 Kap. 18. Avvisning

Departementet foreslår å likestille vedtatt forelegg med rettskraftig dom. Som nevnt i høringsuttalelsen til NOU 2014:4 støtter Statsbygg derimot forenklingsutvalgets forslag som tok til ordet for at vedtatt forelegg *ikke* sidestilles med rettskraftig dom. Det vises til utvalgets argumentasjon på side 243 følgende.

Statsbygg har videre en kommentar til utkastet § 18-2 fjerde ledd andre setning, hvor det fremgår at oppdragsgiver ikke kan avvise en leverandør dersom avvisningen vil være klart uforholdsmessig. Dette

er en viktig begrensning i avvisningsadgangen, men den er veldig bortgjemt i en omfattende avvisningsbestemmelse. Statsbygg foreslår derfor at det i stedet for inntas følgende:

§ 18-2 første ledd bokstav b (siste del):
... med mindre avvisningen vil være klart uforholdsmessig.

§ 18-2 tredje ledd (innledningen):
Oppdragsgiver kan, med mindre det vil være klart uforholdsmessig, avvise en leverandør...

I § 18-3 behandles reglene om identifikasjon ved avvisning. Statsbygg foreslår her å bytte ut «må bero på» med «skal bero på» i § 18-3 (3), hvis det er slik at kriteriene er ment å være uttømmende. For øvrig tror vi at det behov for veiledning til reglene om identifikasjon, eksempelvis knyttet til hva som anses som et administrasjonsorgan.

Videre er Statsbygg enig med departementet i at det må være opp til oppdragsgiver å vurdere om eventuelle self-cleaning tiltak fra leverandøren er tilstrekkelige til å unngå avvisning. Vistøtter også at direktivets maksimalgrense for utestengning av leverandøren innføres.

4.14 Kap. 19. Avslutning av konkurransen

I høringsnotatet på s. 30 står det at oppdragsgivers karenperiode først begynner å løpe når den utfyllende begrunnelsen er gitt. Etter Statsbyggs oppfatning er dette ikke i tråd med gjeldende rett. Vi viser i den forbindelse til NOU 2010:2 Håndhevelse av offentlige anskaffelser s. 157 hvor utvalget nettopp argumenterer for at karenperioden begynner å løpe selv med en mangelfull begrunnelse. Dette bør kommenteres i veilederen, slik at det ikke blir noen misforståelser om når karenstiden begynner å løpe og dermed når oppdragsgiver kan inngå kontrakt.

For øvrig er vi enig med departementet i at det gir bedre systematikk i forskriften når ulike regler om begrunnelsesplikt inntas i de bestemmelsene de tematisk sette hører hjemme i.

I utkastet § 20-2 (2) fremgår det videre at oppdragsgiver skal oppbevare dokumentasjon som er tilstrekkelig til å begrunne alle beslutninger i anskaffelsesprosessen, i minst tre år fra tidspunktet for tildeling av kontrakt. I veilederen bør det tydeliggjøres med eksempler hva som omfattes av kravet, herunder bør det fremkomme om avrop på rammeavtaler dekkes av bestemmelsen. I tillegg bør forholdet til arkivloven tydeliggjøres i veilederen.

4.15 Kap. 20. Anskaffelsesprotokoll og dokumentasjonsplikt

Direktivet innfører en ny regel om innsyn. For oppdragsgivere som omfattes av offentliglova følger plikten til å gi innsyn allerede av denne loven. Det bør derfor fremkomme av utkastet § 20-3 at reglene i offentlighetsloven gjelder for oppdragsgivere som der omtales.

4.16 Kap. 21. Rammeavtaler, innovasjonspartnerskap og dynamiske innkjøpsordninger

Direktivet innfører bestemmelser om innovasjonspartnerskap og omtaler dette som en ny *prosedyre*. Statsbygg er derimot enig med departementet i at dette en ny *kontraktsform*, og støtter forslaget til regulering av innovasjonspartnerskap.

Prosedyrereglene for tildeling av kontrakter under rammeavtaler er regulert av utkastet § 21-1 (2). Det følger derimot ikke av bestemmelsen om de øvrige prosessreglene i forskriften gjelder for slike

tildelinger, eksempelvis meddelelse etter § 19-1 og avvisning. I noen av bestemmelsene i utkastet er det derimot klargjort om regelen gjelder for tildeling av kontrakt under rammeavtaler. Det gjelder for eksempel for føring av protokoll, jfr. utkastet § 20-1 (3), samt reglene om karens i § 19-2. Hvilke av de øvrige prosessreglene som gjelder for rammeavtaler bør enten klargjøres i forskriften eller kommenteres i veilederen, da det er lett for oppdragsgivere å trå feil her.

4.17 Kap. 23. Endringer i kontrakten, og oppsigelse

Anskaffelsesreglene regulerer i utgangspunktet ikke forhold etter kontraktsinngåelse. Likevel foreligger det domstolspraksis om hvilke endringer som tillates i en kontrakt uten at oppdragsgiver må kunngjøre en ny konkurranse. I det nye direktivet, og dermed også i utkast til forskrift, er det derimot inntatt regler om endring av kontrakt.

Endringsreglene er relativt kompliserte, og krever etter Statsbyggs oppfatning veiledning både med hensyn til innhold og i hvilken grad flere endringsregler kan anvendes parallelt. Eksempelvis bør forholdet mellom endringsklausulen som fremgår av Norsk bygge- og anleggskontrakt NS 8405 pkt. 22.1 og adgangen til å pålegge endringer etter § 23-3 (2) omtales i en veileder. Det bør også klargjøres hva som ligger i at «det foretas flere endringer etter hverandre» i § 23-3 (2). I bygge- og anleggsprosjekter vil det skje endringer hele tiden, men det kan gå alt fra minutter til uker mellom hver av dem. Her er det åpenbart behov for veiledning.

I utkastet § 23-1 fremgår at det kan inntas lovlige endringsklausuler i en kontrakt, men det må fremgå klart av klausulen hvilke endringer som kan foretas, i hvilket omfang og på hvilke vilkår. Dagens standardkontrakter innenfor entrepriserett er noe ulikt utformet på dette området. Mens NS 8405 har angitt en viss prosent endringer som oppdragsgiver kan pålegge entreprenøren, inneholder prosjekteringsstandarden (NS 8401 pkt. 10.1) ingen slik prosentvis avgrensning noe som er fornuftig da et prosjekteringsoppdrag går ut på å utvikle et prosjekt. Slike kontrakter bør kunne inngås uten at endringsadgangen er begrenset til annet enn karakteren av oppdraget, da man ellers vil risikere å måtte avbryte et pågående prosjekteringsoppdrag under en naturlig utvikling av prosjektet. Veilederen bør i alle fall omtale dette forholdet.

4.18 Kap. 26. Plan- og designkonkurranser

I utkastet § 26-2 (1) og (2) fremgår det at kunngjøring av en plan- og designkonkurranse over EØS-terskelverdiene skal skje i Doffin, samtidig som det henvises til reglene i § 16-1. Det er først i § 16-1 det fremgår at man både må kunngjøre i Doffin og i TED. Statsbygg tror dette kan skape forvirring og foreslår derfor at henvisningen til Doffin strykes, men at henvisningen til § 16-1 blir stående.

I dagens anskaffelsesforskrift § 23-1 (10) fremgår det at juryens protokoll skal sendes deltakere i plan- og designkonkurransen etter at vinner av konkurransen er kåret eller seneste etter at oppdragsgiver har besluttet hvem som skal tildeles kontrakt. Bakgrunnen for at rapporten kan holdes tilbake til tildeling har funnet sted, er at det kan være uheldig for forhandlingene om vinnerne kjenner til innholdet i rapporten i forkant. I det nye direktivet er nevnte regulering fjernet fra bestemmelsen. Statsbygg antar at bakgrunnen for endringen er at oppdragsgiver uansett kan beslutte å holde tilbake juryrapporten til kontrakt er tildelt, da det fremgår av offentleglova § 23-3, tredje ledd at det kan gjøres unntak fra innsyn for tilbud og protokoll til valget av leverandør er gjort. Oppdragsgiver kan altså velge å unnta juryens rapport fra innsyn frem til kontrakt er tildelt. Det er da unødvendig at adgangen til å holde tilbake juryrapporten fremgår av anskaffelsesregelverket. Vi tror likevel det kan være klokt å omtale temaet i veilederen.

Med hilsen

Harald Vaagaasar Nikolaisen
administrerende direktør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.